शासनका आधारभूत विशेषताहरु (Basic Features of Governance)

राज्य संचालन गर्ने कार्य नै शासन हो । विश्वमा शासन संचालनका विभिन्न Modalities हरु रहेको पाइन्छ । जे जस्तो विधि प्रकृया र प्रकारवाट संचालित शासन भएता पनि ती सबैको एउटै अभिष्ट हुनु जरुरी हुन्छ - जनहित । जनहितका लागि संचालित शासन नै उत्तम शासन मानिन्छ । हाल विश्वमा लोकतान्त्रिक शासनको स्थापना हुदै गएको पाइन्छ । कतिपय मुलुकहरुमा जनताको सर्वोच्चता कायम हुने शिलशिलामा जनसंघर्षहरु पनि जारी नै छन् । नेपालमा गणतन्त्रको स्थापना, लिवीयामा गद्दाफी हासनको अन्त्य, हाल सिरियामा भएको सरकार विपक्षीको भिडन्त, इजिप्टमा सैनिक शासन विरुद्धमा जन आन्दोलन आदि लोकतान्त्रिक शासन प्रणाली स्थापनाका नमूना तथा प्रयासहरुको श्रृङ्खलाहरु हुन । बिषेशत लोकतान्त्रिक शासन प्रणालीमा शासनका आधारभूत विशेषताहरुलाई निम्न अनुसार उल्लेख गरिएको छ :

- आवधिक निर्वाचन,
- कार्यगत स्वायत्तता र पारस्परिक अन्तरक्रिया
- प्रतिनिधीमुलक शासन ब्यबस्था
- नागरिक अधिकारको रननपिननिप
- साझेदारी र सहउत्पादनको कार्यढाँचा
- बहुदलीय लोकतान्त्रिक शासन प्रणाली
- प्रेस स्वतन्त्रता
- बहुपक्षिय सम्बन्ध ।
- लचकता एवं ग्रहणशीलता
- लक्ष, उदेश्य र दृष्टिकोण
- प्रजातान्त्रिक पद्दति र विधिको शासन
- नैतिकता र सदाचारिता
- संबैधानीक सर्वोच्ता
- नेटवर्कहरुको उपयोग
- जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता र राजकीयसत्ता
- विश्वव्यापी मानवाधिकारको प्रत्याभूति
- कानुनको शासन
- बहु पात्र संलग्नता
- स्वतन्त्र न्यायपालिका
- Citizen Centered Governance
- राजनैतिक र प्रशासनिक उत्तरदायित्व
- शक्ति र अधिकारको बाँडफाड र विकेन्द्रिकरण
- पात्रहरुबीचको अन्तर्निर्भरता
- सरोकारवालाहरुसंग शासनमा सहकार्य
- बहु तह तथा बहु क्षेत्र
- सहभागितामूलक कार्यशैली
- वार्ता तथा सम्झौतामा आधारित निर्णय प्रक्रिया
- नियमनकारी शासन व्यवस्थाको अवलम्वन
- सहजकर्ताको रुपमा सरकारको भूमिका
- शक्ति पृथककिरण र नियनत्रण संतुलनको सिद्धान्तको अवलम्वन
- पारदर्शिता र उत्तरदायित्व
- सामाजिक न्यायको स्थापना
- पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र, लिङ्ग, जाति आदिलाई समावेशीकरण र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको माध्यमवाट मुलप्रवाहिकरण
- निर्णय प्रकृयामा पारदर्शिता

DotNepal.com